

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 maja 2023 r.

Pozycja 199

POSTANOWIENIE z dnia 10 listopada 2022 r. Sygn. akt Ts 231/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.P. o zbadanie zgodności:

§ 4 ust. 1 w związku z § 17 ust. 2 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18) w zakresie, w jakim „przepis ten przewiduje w sprawach karnych, stawkę minimalną obrońcy – adwokatowi ustanowionemu z urzędu w wysokości o połowie niższej niż określona w § 1 pkt 1 w związku z § 11 [ust.] 2 pkt 3 i 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 615, ze zm.)”, z art. 32 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 9 września 2021 r. (data nadania) adwokat M.P. (dalej: skarżący), działając w imieniu własnym, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący został ustanowiony obrońcą z urzędu w sprawie karnej, w której przez cały tok trwania procesu występował również adwokat będący pełnomocnikiem oskarżyciela posiłkowego.

Wyrokiem z 23 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w C. VII Wydział Karny Odwoławczy, na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora i skarżącego od wyroku Sądu Rejonowego w C. z 5 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), zmienił zaskarżony wyrok w zakresie opisu czynów zarzuconych oskarżonemu oraz zasądził koszty na rzecz oskarżyciela posiłkowego oraz obrońcy z urzędu. Skarżący wniósł zażalenie na punkt 4 wyroku Sądu Okręgowego dotyczący przyznanego mu wynagrodzenia jako obrońcy z urzędu.

Postanowieniem z 9 czerwca 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w C. nie uwzględnił zażalenia i utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 4 października 2021 r. (doręczonym skarżącemu 12 października 2021 r.), wydanym na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) potwierdzenie, że skarżący jest uprawniony do sporządzenia skargi konstytucyjnej we własnym imieniu przez przedłożenie kserokopii legitymacji służbowej poświadczonej za zgodność z oryginałem (wraz z czterema kopiami); 2) udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne (doręczenie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty – wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej – w której doręczone zostało to orzeczenie lub poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki) wraz z czterema kopiami; 3) podanie, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami); 4) doręczenie: a) odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem wyroku Sądu Okręgowego w C. z 23 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami, b) jednego odpisu skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.

Skarżący odniósł się do zarządzenia w piśmie z 19 października 2020 r. (data nadania) oraz przesłał wskazane powyżej dokumenty.

Zdaniem skarżącego w jego sprawie została naruszona zasada równości poprzez zastosowanie wobec obrońcy z urzędu stawki podstawowej wynagrodzenia w sytuacji, gdy za tę samą pracę pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego otrzymał stawkę podstawową w wysokości dwukrotnie wyższej. Jak wskazuje skarżący, w takiej sytuacji dochodzi do różnicowania podmiotów wykonujących podobną pracę o istotnym znaczeniu społecznym, posiadających te same kwalifikacje, tj. adwokata występującego jako obrońca oraz adwokata działającego w charakterze pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Skarżący zakwestionował § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18) o treści: „opłatę ustala się w wysokości określonej w rozdziałach 2-4, przy czym nie może ona przekraczać wartości przedmiotu sprawy”. Związkowo został również zaskarżony § 17 ust. 2 pkt 3 i 4 tego rozporządzenia, który określa, że opłaty za obronę wynoszą przed sądem rejonowym w postępowaniu zwyczajnym lub przed wojskowym sądem garnizonowym – 420 zł, a przed sądem okręgowym jako drugą instancją lub przed wojskowym sądem okręgowym jako drugą instancją – 420 zł.

3. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji warunkiem merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest wykazanie przez skarżącego, że w związku z wydaniem przez organ

władzy publicznej ostatecznego orzeczenia, na podstawie zakwestionowanego w niej aktu normatywnego, doszło do naruszenia przysługujących skarżącemu wolności lub praw o charakterze konstytucyjnym. Dlatego jedną z podstawowych przesłanek skargi jest wskazanie przez skarżącego wolności lub prawa, które zostały naruszone rozstrzygnięciem opartym na zaskarżonym przepisie. W postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej wzorcem badania konstytucyjności kwestionowanej regulacji może być wyłącznie przepis Konstytucji wyrażający w swej treści wolności lub prawa o charakterze podmiotowym. Należy bowiem podkreślić, że dla dopuszczalności skargi konstytucyjnej nie wystarczy wskazanie, iż doszło do naruszenia przepisu Konstytucji, trzeba też wskazać, że chodzi o przepis wyrażający prawo podmiotowe skarżącego. Samo wskazanie przepisów Konstytucji zawierających zasady ogólne, bez wskazania praw lub wolności przyjmujących normatywną postać praw podmiotowych skarżącego, nie wyczerpuje dyspozycji art. 79 ust. 1 Konstytucji.

4. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia wymogów odnoszących się do prawidłowego określenia jej podstawy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przesłanki tej nie spełnia wskazany przez skarżącego art. 32 ust. 1 Konstytucji, ponieważ nie może on stanowić samodzielnego wzorca kontroli w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną. W postanowieniu z 24 października 2001 r., sygn. SK 10/01 (OTK ZU nr 7/2001, poz. 225), orzekając w pełnym składzie, Trybunał podkreślił, że prawo do równego traktowania „ma charakter niejako prawa «drugiego stopnia» («metaprawa»), tzn. przysługuje ono w związku z konkretnymi normami prawnymi lub działaniami organów władzy publicznej, a nie w oderwaniu od nich, niejako «samoistnie»”. Artykuł 32 Konstytucji wyraża przede wszystkim zasadę ogólną, dlatego też powinien być odnoszony do konkretnych przepisów Konstytucji. Skarżący nie powiązał jednak zarzutu naruszenia zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji z przepisem, z którego wynikałoby konstytucyjne prawo podmiotowe.

5. Z art. 79 ust. 1 ustawy zasadniczej wprost wynika, iż skarga konstytucyjna przysługuje tylko w wypadku, gdy zostały naruszone wolności lub prawa określone w Konstytucji. W związku z tym wskazany przez skarżącego art. 16 ust. 3 prawa o adwokaturze nie może stanowić wzorca kontroli w niniejszej sprawie. Podstawą skargi mogą być jedynie zarzuty naruszenia przez akt normatywny praw i wolności gwarantowanych bezpośrednio w samej Konstytucji (zob. wyrok TK z: 15 kwietnia 2009 r., sygn. SK 28/08, OTK ZU nr 4/A/2009, poz. 48; 27 lutego 2018 r., sygn. SK 25/15, OTK ZU A/2018, poz. 11). Ponieważ art. 79 ust. 1 Konstytucji nie przewiduje możliwości kwestionowania w trybie skargi konstytucyjnej zgodności przepisów aktów normatywnych (w szczególności rangi podstawowej) z ustawami, należało – w zakresie badania zgodności zakwestionowanych przepisów z art. 16 ust. 3 prawa o adwokaturze – odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Podsumowując, Trybunał wskazuje, że z żadnego z powyższych wzorców kontroli nie wynikają konstytucyjnie gwarantowane wolności lub prawa podmiotowe skarżącego. Skutkuje to brakiem spełnienia podstawowych przesłanek skargi konstytucyjnej – odnoszących się do prawidłowego określenia jej podstawy – przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz w art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

Okoliczność ta jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.